

72 De Regia Protect. vi oppress. appell.

- obtemperare, & desistendo a violentia, omnia in eo contenta debet libenter adimplere; quod si defere, & reponere jubeatur, utrumque faciet de quo latius hoc c. infra, §. 1. Si autem decretum sit conditionale (quod tertium genus vocamus) sibi liber, alterum ex alternativis eligere, quod etiam illico completere debet, quae facere si reculet, expeditur secundo iustio (quaesobre carta dicuntur) in qua fit committitio amissionis naturalitatis, temporalitatum, quas his regni habet, & aliquando fit in hac expensarum condemnatio flatim; ut ex Gutier. & alii diximus superius, versiculo, vel etiam sum intelligendi, n. 249. cui si non patet, expeditur ter taria provisio, & si adhuc contumax sit, & rebellis jubeatur ut compareat in Senato utique ad amissionem originis, & privationem temporalitatum.
267. Quod non solum vassalli seculares, sed etiam clerici Episcopi, Archiepiscopi, & alii Praeclaris Ecclesiastici tenentur obire, & obtemperare mandantis, & provisioribus Regis l. 29. tit. 4. lib. 2. recipil. & l. 13. tit. 3. lib. 4. recipil. eadem recipil. ubi Azeved qui si non praefisterint eis obedientiam, in eos exequitur poena amissionis temporalitatum; & originis generale liquidem verum est, Ecclesiasticae personae, quatenus tangit Regem, regnum, regnum, atque ordinem potestatis, Regibus subiecti, & ad eorum invocationem accedere, c. petimus 11. q. 1. cap. Princeps & cap. administratores 23. q. 5. c. tributum, & ibi glossa 23. q. 8. Petr. Anjibol. intratlatu n. 3. part. n. 97. Dec. conf. 72. n. 3. in fin. n. 4. l. tit. 5. p. 1. verb. la quinta, & ibi Gregor. verb. el Rey. & l. 2. & 8. tit. 7. part. 3. & l. 13. tit. 3. 4. recip. 11. tit. 10. verb. y mandatos al Maestre Escuela, lib. 5. recipil. & ibi Matieni. glossa 7. l. 29. tit. 4. l. 2. recipil. Azeved. in l. 1. n. 5. tit. 1. lib. 4. recipil. & idem Azeved. in l. 13. n. 5. titul. 13. lib. 4. recipil. quia tenetur obser vare obedientiam, fidelitatem, reverentiam, & veneracionem Regis, & domino suo, atque tranquillitatem, & pacem publicam, optimè Durand. de mod. concil. general. celebr. rubric. 71. & quia ipse Ecclesiasticae personae subditi Regum sunt ratione domicili, ut probant Gregor. Lopez in l. 4. tit. 15. part. 4. glossa magna, ad fin. Azeved. in d. l. 13. n. 5. Bobadill. in Polit. lib. 2. cap. 18. n. 62. ad med.
271. A quo fini dubio videatur, ortam suisse practicam hodiernam qua uitior Consilium supremum Regium, pricipere clericis, Episcopis, Monachis, & alii Ecclesiasticae personae apud Senatum comparare, ut adnotat Castell. à Bobad. in Politie. lib. 2. c. 18. n. 61. ubi etiam late compatabat, Episcopis potius teneri obire Principi supremo, quam Archiepiscopo, cum tantu ipsi confiliari Regis, quoniam (ut diximus) in his, qua tangunt Regem, regnum, & ordinem potestatis Regia, Regi obedientiam est. Divus Thom. 1. 2. q. 96. art. 4. Soto de just. & iur. q. 4. art. 2. col. 2. in fin. cum legg. Roder. Soar. in repetit. l. quoniam in prior. limit. 2. l. regni, n. 14. ad fin. C. de officio teat. Navar. in massale. c. 25. n. 9. Azeved. in l. 13. n. 6. tit. 4. recipil. Bobad. ubi proxime.
273. Quibus quidem fundamentalibus rationibus iure procedere videtur quotidianam praxim, ut si iudex Ecclesiasticus, adeo contumax sit, & rebellis, ut à illa nosit desistere, in modo protervus, & inobedientis monstretur Regis provisionibus, & mandatis, quibus medianitibus ad violentiam elevandam, interponitur à Rege protectio nuda, & naturalis defensio cuius proprium officium est, ex quo pax publica turbarit, & leala censetur authoritas Regia & Regis subditi violentiam patiuntur: potest Rex illi jubere, ut à sua regnis, & ditinibus exeat, ipsumque in amissionis originis, & temporalitatum condemnare, equaque bona temporalia occupe par in poenam obedientiae, ex iuribus, & autoritatis, in specie rem hanc tractantes Doctores fulcere conantur ex l. fin. ff. de off. procuratoris Cesaris, l. minime ff. de religio. & sumpt. funer. 2. sacerdiciis, versic. si autem, recipil.
- de pace tenenda in usibus fendi, ubi Bald. & I. quicunque ubi eleganter Paul. de Calfr. C. de Episcop. & cleric. l. 18. tit. 9. pars. 18. tit. 7. p. 3. pars. & 2. tit. 5. l. 11. tit. 8. lib. 1. recipil. lib. 4. tit. 1. l. 13. tit. 3. lib. 4. recipil. Archid. in c. de form. 22. q. 5. pulchre Paul. Calfr. in l. additio suplicio, n. 6. Cod. de Episcop. audient. Guillelm. Benedict. in c. Raynay, verbo & uxorem nomine Adelas. decisi. 2. ad fin. & n. 16. cura legg. de refus. Chaffan. in Catalog. gloria mundi, 5. part. conf. 24. c. 13. 38. fol. 117. Avent. in cap. 6. prator. n. 10. versiculo decimus casus, 2. p. Montalb. in report. l. Reg. verb. arms, fol. 30. Avil. in c. prator. c. 3. gloss. verb. jurisd. n. 2. Covat. in prat. c. 3. n. 3. versic. adversus. Gregor. Lopez in l. 13. tit. 13. part. 2. verb. non fuerit, in fin. & l. 57. q. que se la dio, verb. an au tem Princeps, tit. 6. p. 1. Jul. Clari. in prat. crimin. fin. q. 38. n. 24. notas Joan. Garcias in tract. de nobil. lib. g. n. 31. & 32. in fin. & legg. & fol. 926. versiculo, sexta conclusio, Segor. in direct. judicium, 2. p. c. 13. n. 53. pulchre Salced in prat. Bernard. Diaz, cap. 102. litera A. pag. 333. Barth. Humad. in schol. ad Gregor. Lopez in l. 16. tit. 5. part. 1. gloss. 8. n. 7. Petr. Cane in collenda. ad decrevum, cap. 37. n. 9. fol. 54. Azeved. in l. 13. nu. 10. tit. 1. lib. 4. recipil. Mexia in proxim. taxa pan. concl. 5. n. 37. & idem super l. Tolet. 2. fund. 1. part. 1. art. 47. fol. 1. 18. Bobadill. in Politie. lib. 2. cap. 10. n. 63. Galpar. Rodri. de annu. reddit. lib. 1. c. 17. n. 67. Octavia. in decr. Pedem. 30. num. fin. ad fin. Carol. de Graffal. lib. 2. regal. Fran. iur. 7. col. penult. idem Bobadill. in Politie. lib. 12. c. 18. a. n. 60. cum legg. Coriet. in tract. de pao. regal. 3. p. q. 34. n. 60. Boer. in tract. de feitor. cap. 1. colum. 1. Chaff. in con fuetud. Burg. sub l. 5. gloss. n. 81. & de hac noctis Hispania praxi testatur. Marta de jure, 2. pars. cap. 34. n. 42. licet ipse (ut affoler) aliud censeat. Joan. Guttier. prat. quis. lib. 2. q. 20. late Sele in tract. de inhibito. cap. 8. §. 3. an. 48. cum legg. & idem Sele in cap. 9. §. 1. an. 11. Olivian. in tract. de jure fisc. c. 11. n. 27. cum legg. Hieron. Portol. in schol. ad Molinum, in §. app. manifestationis, ex n. 10. Cane. q. Canon. 45. n. 62. Cevali. post hoc (paucis tamen ex his citatis) in cognitione per viam viol. gloss. n. 10. qui quidem omnes, idem in aliis ditinibus, & regis Christiana Religionis practicari testatur, prout & ego jam semel vidi practicatum in 275 Regio Senatu Gallicae, quibus addi novissime Torre Blanca tract. de magia l. 3. cap. 26. a. n. 30. & supra.
- In hoc enim modo exequenda protectionis natura lis, non procedit Rex ex vi, & potentiā jurisdictionis, contentio, & jurisdictiohalis (quam in clericos exercete non potest sed ex virtute potestatis politice, & economica, prout Aven. Azeved. Carol. de Graffal. Guttier. Salced. Joseph. Sele, Oliva, & Cane. post alios, locis proxime eius, afferentes ex vi hujus economicae & politicae potestatis pollo. Princeps supremum 276 clericos inobedientes vim notioriam inferentes vassallis suis, ac turbatores reipublica, pacis, & jurisdictionis & iusti ditinorum expellentes, & ut extraneos habere, illi que pricipere, ne ad sua regna accedant, juxta mirabilem text. in d. l. fin. de off. procurat. Cesaris.
- Nam sicut ex vi hujus economicae potestatis potest 277 pater; vel dominus quilibet privatus filium clericum, aut familiarem Ecclesiasticae sibi inobedientem, & domo sua expellere & ejicare, ob ejus pacem, & quietem, ita ejus exemplo potest Rex temporalis ejicare à Regno suo, & Republica (cuius pater, caput, & tutor est, ut diximus & probavimus late supra, cap. 1.) clericum turbatores pacis, & inquietum, rebellum, & inobedientem iussi jubilis regalibus, tanquam membrum putridum, & infectum; secundum illud D. Hieronymi in c. resecande, & in c. ecce 14. quaf. 3. Hoc exemplum, & similitudinem mirabiliter consideravit Carol. de Graffal. lib. 2. regal. Fran. iur. 16. eandem etiam faciunt Gregor. Lopez in l. 57. gloss. 2. in fin. tit. 6. part. 1. Azeved. in l. 4. nu. 12. tit. 1. lib. 4. recipil.
274. Quibus quidem fundamentalibus rationibus iure procedere videtur quotidianam praxim, ut si iudex Ecclesiasticus, adeo contumax sit, & rebellis, ut à illa nosit desistere, in modo protervus, & inobedientis monstretur Regis provisionibus, & mandatis, quibus medianitibus ad violentiam elevandam, interponitur à Rege protec

Pars I. Cap. II.

73

recopilat. Castell. à Bobadill. in polit. lib. 2. cap. 18. n. 62. ad medium.

279. Pro qua doctrina facit I. unica C. de emendatio propinquorum, ibi: In corruganda minoribus per qualitatem delicti senioribus propinquis tribuum facultatem, ut quos ad vitæ decorâ domestica laudis exempla non provocant, faltim correctionis medicina compellat, & iterum ibi: Nec tamen nos in puniendis viuis potestatibus in reprobatione extendi volumus, sed iure patrio authoritas corrigat erratum, & privata animadversio compescat, &c.

280. Et quamvis insignis Martinus Navarr. in manual. cap. 27. n. 67. putavit, ex c. 10. Bulla Cœna Domini diffinitum esse, non licere secularibus judicibus, Episcopis comparabitis, suis iustibus praescribere, ut à regnis exeat sub censorum incursum, quod fecit esse (dicit) si jubeant eos à curia Regis exire, vel alio loco, qui non sit eorum diocesis, quia tunc non ligarentur dictis censuris.

281. Nihilominus (salva semper correctione, & authoritate sanctæ Matris Ecclesie, cuius lima, censura, cuncta mea scripta submittit, quæ nullies revocabo, si semel aliud censeat, quia id ipsum pariter ex censo) respondendum est, prout respondent Salced. in addition. ad prat. Bernard. Diaz, in prat. crimin. Canon. cap. 192. litera A. post princ. quem etiam sequitur Bobadill. in Polit. l. 2. cap. 18. n. 62. litera A. ad fin. nostras Galp. Rodri. de annu. reddit. lib. 1. cap. 17. numero 73. ad medium, Joseph. Sele in tractatu de inhibito. c. 3. §. sub n. 100. & sequentibus, idem etiam tener Cane. in qual. Cap. non 45. n. 61. Bartholom. Humad. in l. 65. tit. 5. part. 1. gloss. numero 3. dicentes, dictam bullam nihil potestat Regis detrahatur, aut derogatur, sed tantum procedere, quando Praeclarati, & sic legitima causa expelluntur; scilicet tam quando iure permittente, prout quando occurrit ut opprimes, quod facere Princeps tenet ex debito offici, cu us proprium est, illos protegere per modum naturalis defensionis, & extra judicialis cognitionis economicæ, ac politice 291

282. potestatis, ut declarat idem Navarr. n. 69. vers. 3. quod & indicat illud verbum (ejientes) ejusdem Bullæ, quod debet intelligenti de electione violenta, & injuria, seu tyrannica, sicut à principio eiusdem capituli sentent Romanus Pontifex, dum loquitur contra percutientes, verberantes, & holofilius iniquitates sanctæ Romanae Ecclesie Cardinales, Patriarchas, &c. & protinus continuative subiungit (aut eos dejicientes, &c.) nam certum est, quod una pars alteram declarat, l. 1. ff. de rebus dubiis, prout pulchre in terminis confidavit Sele ubi proxime, n. 103. pro quo expedit text. (qui similis styllo uitio, & sic communiter intelligitur, & interpretatur per scriptentes in elem. 1. de panis, ibi: Injuriousè, vel temere percurserit, aut ejecerit, seu banaverit, vel hinc mandaverit fieri, aut facta, &c.) quibus adeo que supra diximus cap. præced. p. 5. pratud. ad reponitionem secundi, & tertii argumenti.

283. Hic enim defensionis modus, quo utuntur supra tribunalia, continetur sub limitibus protectionis naturalis, & nude defensionis, text. optimus in cap. ut solum. loquitur, late Aymon. de antiqu. temp. 4. p. in prime. numero 80. Farinac. ubi proxime; numero 233. & cui conceditur principale, intelligitur concedi id, quod consequitur, & accessione venit ad illud principale, cap. præced. p. 5. si vero, & ibi communiter Doctores de officio deleg. Alberti. in l. cum principalis. ff. de regul. iur. B. Bald. III. & Rochus de Curte, quos referens ad idem sequitur Aymon. de antiqu. temp. 4. part. in prime. n. 67. cum sequentibus, & 121. Everard. in loco à concess. anteced. ad concess. consequent. n. 2. l. final. Cod. de frum. verbis Constant. & ibi Batt. & Platea lib. 1. plures citat Villagut. in tractatu de exten. eg. correcl. & panal. finit. à n. 266. cum sequentibus.

Cui enim conceditur principale, censetur etiam concessum id, quod venit ex natura actus, de quo dispositio loquitur, late Aymon. de antiqu. temp. 4. p. in prime. numero 28. Farinac. ubi proxime; numero 233. & cui conceditur principale, intelligitur concedi id, quod consequitur, & accessione venit ad illud principale, cap. præced. p. 5. si vero, & ibi communiter Doctores de officio deleg. Alberti. in l. cum principalis. ff. de regul. iur. B. Bald. III. & Rochus de Curte, quos referens ad idem sequitur Aymon. de antiqu. temp. 4. part. in prime. n. 67. cum sequentibus, & 121. Everard. in loco à concess. anteced. ad concess. consequent. n. 2. l. final. Cod. de frum. verbis Constant. & ibi Batt. & Platea lib. 1. plures citat Villagut. in tractatu de exten. eg. correcl. & panal. finit. à n. 266. cum sequentibus.

Igitur dicendum erit, quod cum Principi sit con 296 cella

74 De Regia Protect. vi oppress. appell.

celia facultas, omni jure, præcipue naturali, liberandi vi oppressos, & tollendi violentias extrajudicialiter, debet illi concedi, & permitti omne quod ad illius expositiōem, exequitionem & perfectionem est necessarium, intra limites protectionis naturalis, & juxta naturam principali concessionis, cui includitur ex supradictis, quia alias supervacanea, & frustratoria est, & de vento serviter cognitionis extrajudicialis per viam viōtem 297 lenius cognitio si debitus non haberet exitum, & necessarij carceri effectus; nam, ut inquit Philolop. qui dat formam, dat ea que consequentur ad ipsam, maximē ut quia pulchre inquit Suarez lib. 3. de primatu Sammi Pontif. cap. 1. num. 4. in fin. quod humana natura non potest esse definita remedii ad sui conservationem necessariis, & cum praeditus modus exequendi decreatum, & violentia tollenda sit ultimum medium; magis contentum intra limites naturalis, & extrajudicialis defensionis, quod pro sua objecto, & fine habet defensione vi oppressorum provenientem ex viſeribus iuri naturali, & debet haberi probo, quia ex bono fine bona præordinatio præsumuntur. si quis, C. 299 de adult. Felim in c. 1. c. 14. de praesumptis. Ruin. conf. 1. cum seqq. volum. 5. Neill. in al. atu de bannit 2 part. 2 temp. quest. 13. Ili. conf. 20. col. fin. & conf. 86. colum. 1. volum. 3. Alexand. conf. 111. volum. 1. Cravet. conf. 4. n. 15. Mar. Anton. Macerat. varia. reſolut. lib. 3. reſolut. 19. num. 11. & 12. qui adducunt bona exemplaria: itaque necessarij fatendum est ad conſequendum illum finem, exercitum dictæ cognitionis permisſa inter clericos, ut Princeps possit exercere omne necessarium, sine quo regalis protecſio & vi oppressorum defensio redetur inutile, & frustratoria.

300 Unum tamen tolerare non posſunt quod Cevallos (quem post haec scripta vidi) in tractatu de cogn. per viam viol. gl. 18. sub n. 148. versiclo nec obſat deſcriptionem argum, ubi excedendo limites Bullæ in Coena Domini: dixit, quod in hac cognitione nullus actus jurisdictionis exercetur, sed merus actus defensionis, & licet (inquit ille) effet necessarius actus jurisdictionis posſent Senatores Regii illos exercere, si aliter articulus violentia non posset experiri: horibile verbum, quod abſit à nobis & penitus delendum, qui quidem eviderit convincitur.

301 Etenim defensio, & protecſio regalis in nullo alio conficit, quā in delatione, & repositione attentati, quia in his etiam conficit violentia, quā quidem omnino sunt necessaria immediatè ad tollendam illam vim illatam, ut constat ex nostra l. Regia, vel etiam quando conditionaliter apponitur aliquid ad faciendum per eundem judicem, per quod violentia tollitur, vel in decreto conditionali, de quo suprā, (quod tertium genus vocamus) & tamen, cum id pertineat judici Ecclesiasticō, non le⁹ in illud intromittit Princeps, imo ad illud reponendum eidem judici Ecclesiasticō remittit, ne videatur jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, ut probat nostra l. Regia, & hactenus latè diximus, & communiter practicamus, ergo Princeps facultas ut non poterit jurisdictione in clericis, etiamē de necessitate finis, sit necessaria ad tollendam violentiam.

302 Quod & in tantum procedit, nam etiamē violentia non remaneat sublata, sed imo ſubſtit, tolli non potest direſtō, per ipsum Princepem facta, ſcilicet, per eum revocatione, & delatione appellationem, quod evidenter proba. Etenim si judex Ecclesiasticus adeo protinus fit, & inobedient Regia proviſionem, ut nec à violentia defiliere velit, nec reponere, & deferre, licet Princeps supremus temporalis vindicet eius inobedientiam, judicem expellendo à ſuis diatribis (ut hactenus vidimus) tamen quamvis judex Ecclesiasticus nolit tollere violentiam, ipse Princeps ad illam tollendam, deferendo, & reponendo, non le⁹ intromittit, ut hactenus evidenter vidimus; quia nolit, nec potest Ecclesiasticam

poteſtatem uſurpare, etiamē violentia non tollatur; ergo fit ad tollendam violentiam sit necessaria jurisdictionis, ea inter clericos ut non poterit Princeps temporalis.

Deinde quia ſi doctrina Cevall. (quod abſit) vera 304 fuſſet, omnia, quae à Doctoribus dicta ſunt in expositionem, exequitionem & perfectionem effe necessarium, intra limites protectionis naturalis, & juxta naturam principali concessionis, cui includitur ex supradictis, quia alias supervacanea, & frustratoria est, & de vento serviter cognitionis extrajudicialis per viam viōtem lenius cognitio ſi debitus non haberet exitum, & necessarij carceri effectus; nam, ut inquit Philolop. qui dat formam, dat ea que consequentur ad ipsam, maximē ut quia pulchre inquit Suarez lib. 3. de primatu Sammi Pontif. cap. 1. num. 4. in fin. quod humana natura non potest esse definita remedii ad sui conservationem necessariis, & cum praeditus modus exequendi decreatum, & violentia tollenda sit ultimum medium; magis contentum intra limites naturalis, & extrajudicialis defensionis, quod pro sua objecto, & fine habet defensione vi oppressorum provenientem ex viſeribus iuri naturali, & debet haberi probo, quia ex bono fine bona præordinatio præsumuntur. si quis, C. 299 de adult. Felim in c. 1. c. 14. de praesumptis. Ruin. conf. 1. cum seqq. volum. 5. Neill. in al. atu de bannit 2 part. 2 temp. quest. 13. Ili. conf. 20. col. fin. & conf. 86. colum. 1. volum. 3. Alexand. conf. 111. volum. 1. Cravet. conf. 4. n. 15. Mar. Anton. Macerat. varia. reſolut. lib. 3. reſolut. 19. num. 11. & 12. qui adducunt bona exemplaria: itaque necessarij fatendum est ad conſequendum illum finem, exercitum dictæ cognitionis permisſa inter clericos, ut Princeps possit exercere omne necessarium, sine quo regalis protecſio & vi oppressorum defensio redetur inutile, & frustratoria.

300 Unum tamen tolerare non posſunt quod Cevallos (quem post haec scripta vidi) in tractatu de cogn. per viam viol. gl. 18. sub n. 148. versiclo nec obſat deſcriptionem argum, ubi excedendo limites Bullæ in Coena Domini: dixit, quod in hac cognitione nullus actus jurisdictionis exercetur, sed merus actus defensionis, & licet (inquit ille) effet necessarius actus jurisdictionis posſent Senatores Regii illos exercere, si aliter articulus violentia non posset experiri: horibile verbum, quod abſit à nobis & penitus delendum, qui quidem eviderit convincitur.

301 Etenim defensio, & protecſio regalis in nullo alio conficit, quā in delatione, & repositione attentati, quia in his etiam conficit violentia, quā quidem omnino sunt necessaria immediatè ad tollendam illam vim illatam, ut constat ex nostra l. Regia, vel etiam quando conditionaliter apponitur aliquid ad faciendum per eundem judicem, per quod violentia tollitur, vel in decreto conditionali, de quo suprā, (quod tertium genus vocamus) & tamen, cum id pertineat judici Ecclesiasticō, non le⁹ in illud intromittit Princeps, imo ad illud reponendum eidem judici Ecclesiasticō remittit, ne videatur jurisdictionem Ecclesiasticam usurpare, ut probat nostra l. Regia, & hactenus latè diximus, & communiter practicamus, ergo Princeps facultas ut non poterit jurisdictione in clericis, etiamē de necessitate finis, sit necessaria ad tollendam violentiam.

302 Quod & in tantum procedit, nam etiamē violentia non remaneat sublata, sed imo ſubſtit, tolli non potest direſtō, per ipsum Princepem facta, ſcilicet, per eum revocatione, & delatione appellationem, quod evidenter proba. Etenim si judex Ecclesiasticus adeo protinus fit, & inobedient Regia proviſionem, ut nec à violentia defiliere velit, nec reponere, & deferre, licet Princeps supremus temporalis vindicet eius inobedientiam, judicem expellendo à ſuis diatribis (ut hactenus vidimus) tamen quamvis judex Ecclesiasticus nolit tollere violentiam, ipse Princeps ad illam tollendam, deferendo, & reponendo, non le⁹ intromittit, ut hactenus evidenter vidimus; quia nolit, nec potest Ecclesiasticam

Pars I. Cap. II. Paragr. I.

75

- 9 Factum ubi lex requirit, & actualem redditionem, non statuerit assertio.
- 10 Verbo (demiffione) debent intelligi cum effectu.
- 11 Reponere cum effectu, si iudex recusat, datur oppreſio ſobre carta, ut adimplat proviſionem cum effectu.
- 12 Catus de falso mirabilis refutatur.
- 13 Reponat ſi iudex in parte, parvo vero non, an pro viſionis Regia ſatisficeretur dicetur.
- 14 Factum non diciunt, ubi aliquod remaneat faciendum.
- 15 Repofitum non dicitur attentatum, ſi propofitum non fiat in priuitem ſtatutum uide ad unum nummum.
- 16 Repofitum ſemel cum effectu vigore proviſionis Regia, ſi iterum iudex revoſat an nova appellatio & novus reſcurſus ſi necſarius, an vere ſufficiat ſecondo juſſo.
- 17 Repofitione ſi incontinenſe revoſet iudex ipſe, ſecondo juſſo.
- 18 Factum non diciunt, quod non durat factum.
- 19 Execuſione ſemel ſatela ſires iterum auferentur, poſteſt idē executor ejusdem ſententiæ viuitre rem reſuere.
- 20 Defendit ſi ſufficit ſi defenſio non durat.
- 21 Repofitione revoſatio ſi proveniat à novo articulo incidenti in diſcurſum liſt, ſecondo juſſo denegatur in Senato, quia noua appellatione, & recurſu opus eſt.
- 22 Reponere an debet inobedienti judeſ. Ecclesiasticus viſionis Regia proviſionem omnia ſi geſta poſt appellationem, etiam que alijs ſibi liebē facere ea pendente, & deferente.
- 23 Cognitio per viam violentia ſuit inducta, ne iudex Ecclesiasticus aliquem violenter vexet contra ius.
- 24 Princeps in tollenda vi juris eſt miſter, & ſic non potest iudicem adhucrige, ut reponat, quod ſecondum ius fecit.
- 25 Recurſus ad regem limitatus eſt ad ſolam violentiam, quam ad eſt impoffibile, ubi iure proceditur.
- 26 Recurſus Regius non potest plus operari, quam inabilitate Canonica eſt superiori emanata.
- 27 Recurſus ad Regem iniquum cauſa attentatum.
- 28 Recurſus Regius dirigitur ad juvamen iuri ſi filium ſuperioris, ut nihil in eius preſuſionem interim contra ius fiat.
- 29 Inabilitate Canonica non inficit, nec impedit, que jure mittente, iudex inferior facere poſteſt appellatione pendente.
- 30 Inabilitate operatur in his que ſunt contra ius, & appellationem.
- 31 Index inferior, que gerere poſteſt appellatione pendente remiſſive.
- 32 Proviſio Regia, ſi ſub repositione comprehendetur licite geſta per iudicem Ecclesiasticum, circulum iniquitatis, preſudium innocenti diceretur.
- 33 Verba quantumcumque preciſa recipiunt interpretationem de jure.
- 34 Et ad terminos ius poſteſtis reſtringuntur.
- 35 Verba generalia reſtringuntur, ut absurdum evitetur.
- 36 Verba ſententiæ imprοpriantur, ut ad juris intellegi, & reducantur.
- 37 Principi voluntas talis praefumitur, qualis ſcripte naturali rationis.
- 38 Verba proviſionis Regia debent recipere interpretationem de jure, ne limites protectionis naturalis, & ſue poſteſtis excedant.
- 39 Verbum ſpiciens plura determinabili, ea determinat, prout uniuersuſque natura convenient.
- 40 Determinatio una ſpiciens plura determinabili paſformiter tunc determinat, ſi in omnibus eadem ſit ratio determinandi.
- 41 Proviſio Regia intimata, an iudex Ecclesiasticus poſſit taxare expenſas contentas in ſententiā, a qua eſt appellationem.
- 42 Juſſo ſecondi diſta ſobre carta, deneganda erit in tuis, que iudex poſterat appellatione pendente licite facere.

Salgado de Protect. Reg.

43 Reponere tenetur etiam iudex, viſore Regia proviſionis censuras, & abſolue, quod non repugnat diſpositioni Concil. Trident.

44 Abſolutio quando data dicatur cum effectu, & an procurat, aut litera ſufficiat, & an censura altera quam per abſolutionem tolli poſſit.

45 Abſolutio ad reincidentiam ad tempus poſteſt dari.

46 Abſolutus ad reincidentiam virtute proviſionis, de ruge; per ſexaginta dies, ſi intra illas decretum violentia detur, an illis tranſalit abſolutione egat.

47 Abſolutus ad reincidentiam per ſexaginta dies ſi violentiam addeſt ob non delata ſappellationem declaratur intra illud tempus, noſta abſolutione indiget.

48 Superior etiam revoſet geſta ab inferiori, vel ipſe excommunicatum abſolvit, vel remittit inferiori abſolutionem.

49 Abſolutus per ſexaginta dies viuitre querela laicorum, anſi vim fieri intra illos ſi decreatum, termino tranſalit indiget nova abſolutione.

50 Abſolutus per tempus ad reincidentiam, ſi intra illud ſoltere non poſſit, an eo tranſalit incidat in censuras.

51 Proviſio Regia quoties iudex non ſatisficerit cum effectu, megre reponendo ſemper in Senato, ſecondo juſſo, hoc eſt ſobre carta, conceditur.

52 Cognitio violentia, & protecſio naturalis tantum durat quantum ipſa violentia.

Sicut autem iudex Ecclesiasticus (prout protinus tenuit) regis proviſionibus obtemperat, ſciat omnia, prout in decreto dictæ proviſionis ſcripte fonte, complete teneat, ſcilicet, deferre, & reponere omnia attentata, & geſta poſt appellationem emittat, vel intra terminum, quo poſſit interponi, juxta c. non ſolam, de appell. 1.6. cum concord. abſolucione excommunicatos, censuras, ac interdicta levare, de quibus in hoc §. 1. videndum erit.

Et in primis unum valde utile animadvertam, an iudex Ecclesiasticus, qui ſtatiuſ proviſionis Regia ſibi intimate repondet, ſeu etiam poſtmodum per ſuam interloquitorum, quod refert appellationem, atque omnia geſta poſt eam, &c. prout in proviſione jubeat, reponit, ſatisficerit, dicatur proviſionis praefata, prout affirmative videatur evidenter.

Sed adverte, quod multi ignari litigantes, & adveniati in hoc in dies decipiuntur, quare in hoc distinguendum eſt, nam ut attentatum eſt verbale; puta, quia poſt appellationem legitimam proceſſit ad aliquem actum judiciali, affligendo terminum, admittendo ſcripturas, vel probationem cauſe principalis, telles, aut eorum repulſas, aut aliquam ſententiā interloquitorum, vel diffinivimus proferendo, aut alia ſimilia, tunc verbalis reſpofit ſufficit, & eorum revoſatio; qui nihil tam naturale eſt, quam eodem modo quodque difſiliū, quo colligatum eſt, aut attentatum non confitit ſolum in verbis, ſed etiam in acto, puta, quia ad exequitionem de facto proceſſit, tradendo poſſeſſionem beneficii, aut alterius tei actualiter alicui, ſive vacuum, ſive ab altero occupatum, quem violenter iſpoliavit, ut alteri tradet in exequitionem ſua ſententiā; & tunc non ſufficit verbalis reſpofit ſed omnino debet fieri cum effectu, etiā in textu mirabilis in cap. ſi à iudice ibi & ipſe in termino gravamen revoſeretur cum effectu, de appella. c. 1. de eo qui minuit in poſſ. cauſe rei, cap. ad Apoſtolicā, verſicolo eratque portata, de ſent. & re iud. lib. 6. unde dicit glossa mirabilis in d. cap. ſi à iudice, verb. cum effectu, quod ſi gravamen ſuit verbale, revoſatio ſufficit verbalis, ubi ad hoc allegat ibi Archid. & Joan. And. quare iudex debet ad actualiē ſue interloquitoris exequitionem procedere, quia verba eius, & proviſiones Regia debent intelligi præcieſe, & cum effectu,

Li. 1. ſi bac autē verba, quod quipque juri ſi per alios, ſi deſerit, & ſecondo diſta ſobre carta, deneganda erit in tuis, que iudex poſterat appellatione pendente licite facere.

G 2 cete

76 De Regia Protect. vi oppress. appell.

cere, ff. ne quis eum, qui injus vocat, cap. relatum, de cler. non residen. Decius conf. 385. col. penult. ver. scilicet iis tamen non obstant. idem Decius, & Curtius Jun. in d. s. hac autem verb. latè Decius conf. 14. num. 31. Petr. Surd. dec. 303. num. 5. Tiraquell. in repet. l. boves. s. hoc sermone, limin. 6. n. 4. Card. Tufc. præcli. conclusio litera V. concl. 9. per totam & 13. & 17.

Et quia per verbalem repositionem nec redditur possesso vi opprime, nec admittitur a detentore, quia sola sententia judicis, & ejus verbalis iustificatio nec tradit, nec auferit possessionem, nisi actualis traditio, & exequitio sublequatur, gl. in s. fin. insti. de off. iud. latè Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, num. 24. Aviles in c. 1. præt. gloss. verb. à las partes, pulchre etiam Joan. Garcias træt. de nobilit. glo. 7. 9. 1. & n. 3. dicentes actualē sententia exequitionem, qua sit per rei actualē traditionem, esse necessarium, ex l. 1. Cod. de exequia. rei iud. l. ab exequitione. Cuxorū appell. non recipi. l. i. cui. s. missus. ff. ut in poss. legat. Doctores in l. miles s. qui iudicati. ff. de re iudica. Iqui restituer. ibi, mano militari, de rei vindicat. l. traditionibus ff. de præt. juncta l. quemadmodum ff. de acquir. vel amit. possesse, & si ex sententia judicis non transferunt dominium, quod constituit in iure, ut probant late Doctores citati & Joan. Garc. & num. 1. multo minus transferunt possesso, non sequuta actuali exequitione quae constituit in facto, text. optimus in l. cám bares. ff. de acquir. poss. & l. traditionibus.

Ergo per actualē exequitionem, non autem verbalem repositionem in iis satisficer Regia provisio, quia ubi factō opus est, verba non sufficiunt, Iqui decem. §. 1. versículo idem reponsum. ff. de solutio. l. aut pretor. s. si quis. ff. de novi oper. nuntia. alia plura in comprobationem adducit Tiraq. de retract. §. 1. glo. 20. sub n. 6. fo. mibi 9. Roland. à Valle conf. 49. n. 52. vol. 1. qui ex hoc dicit n. 10. quod quando lex requirit factum, & actualē redditionem, non statut assertioni, per text. in l. si forte, ff. de castren. pecunio. & Cardin. Tufc. præcli. concl. 99. 10. n. 13. 17. ubi verba (demissione) debent intelligi cum effectu, quare si cum effectu non reponat iudex recurrit oppositus ad Senatum Regium & sibi datur secunda iustitia (dicta sobre carta) ut cum effectu reponat, & effectivē provisionem adimplat.

11. In quo ut nullus negligens sit deinceps, hic obiter in proposito unum elegantem referam casum, quem de facto exhibui. Vacante beneficio curato, meret collatio editiū officiis, duo comparuere oppositores examinandi, uni facta est collatio per sententiam judiciale, & consequitivē possesso beneficii traditi, alter a sententia appellativa, usus est Regio recursus, & vim fecisse iudicem ordinarium, ut delerat, & reponat, decreatum fuit, iudex inimicis provisioni respondet, quod libenter deferit appellatio, & reponit omnia postea gesta & attentata. Post aliquod tempus quidam tertius impetravit beneficium prædictum, tanquam Sedi Apostolica reservatum, qui in eius mente vacaret; exequitor Brevi cameralis, acceptata commissione, cum vacuum possessionem beneficii invenerat, & à nomine occupata, veritatem narravā, & extrajudicialiter procedens, nemine citato, quia non aderat (ut dixi) possessor, possessione beneficii tradidit præf. Apostolico vigore fulgoris, prout est Brevi cameralis. Ille, cui ordinarius contulerat prefatum beneficium, comparuit coram exequitore, dicens, possessionem ab eo datam esse reponendam, ex eis, quia ipse non fuerat citatus, prout debuerat, quis habeat ius ad illud ex collatione ordinarii, & familia, cuius exequitione appellans invocat Regiam protectionem, adducto processu, me informante, cum cognovissem ex ejus inspektione, & relatione petitionis querelantis, legitimè processus exequitorum, cum non teneat aliquem non possessorem citare, nec assumere partes judicis, nisi aliud in Brevi sit contrarium (juxta ea quae infra Deo

dicenda latius p. tom. 3.) astrictris sui intentiū in negotio penitare, & inventi repositionis decretum regale verbaliter tantum suffisere repositum, nulla praemissa actualē exequitione, & avocatione prius traditū beneficii possessionis, perperam processus exequitorum Brevi omittenter citationem hujus possessoris, quem omnino perquirere debebat, & ad id assumere tenebatur partes judicis, ac judicialiter procedere, viriliter defendens, vim fecisse declaratum fuit, seu potius tertium genus decreti, scilicet: que oyendo de nuevo, & citando al querelante y reponiendo, &c. y no lo haziendo la base, otorque y reponga, &c.

Et insuper quero, quod si repouit partim effectivē, 13 partim, verò non, an provisioni Regia satisficeris dicatur; & dicendum est quod non, quia non dicitur factū, ubi aliquid remanet faciendum, l. cum Syllania, in sua. Cod. de his quibus ut indigeni, ubi Bald. num. 2. 14 l. si vend. ff. de verbis. significativa. cap. 1. de baptismo, c. nibil. 7. quies. 1. nec dicitur actus perfectus, quando partim est factus partim vero non l. 2. ibi: Quia ipsi an inadvertunt aliquid deesse ff. de orig. ar. Hieronym. Gonzal. in regul. de mens. & alter glo. 63. à n. 24. & addit que latius dixi post alios infra, 4. p. c. 14. & n. 252. & à n. 248.

Nec dicitur purgatum, nec repositum attentatum, nisi omnia sint purgata, uigil ad unum numerum in pristinum statum facta repositio Achil. de Grass. decisi. 17. de restitu. spol. Cæsar. de Grass. decisi. 159. n. 4. & 8. p. 1. & decisi. 270. p. 2. n. 5. & decisi. 171. & decisi. 176. p. 3. Put. decisi. 50. n. 12. lib. 1. & decisi. 298. lib. 2. cum aliis per Lancelot. Robert. de attenta. 3. part. cap. fin. n. 78. 85. & 176. & num. 191. quare recte poterit oppræsus iterum recurrere ad tribunal Regium pro secunda iustitione, hoc est, sobre carta, ut in totum reponat, & adimpleat provisionem.

Et ulterius quid si iudex semel reponerit iuxta tenorem provisionis effectivē, iterum tamen repositionem revocando, idemmet fecit attentatum; an necessaria nova sit appellatio, ejus vigore novus ad Regem recursus, an sufficiat euipsum provisionis secunda iustitia. In qua questione, & difficultate resolutive dico, quod 17 si ipse iudex statim repositionem revocavit, absque novi articuli cognitione, ut putat; quia simus in appellatione à sententia disminutiva, quam violenter appellatio legitima pendente fuerat exequitus, tunc nullum dubium erit, quod sufficiet secunda iustitia, hoc est, sobre carta, virtute prioris, quia non dicitur factū, quod non durat factum, idem, §. si alter ff. quod cuipusque universit. nom. l. si pro parte, ff. verum, ubi glossat concordantes ff. de in rem vel. l. 3. §. si quis ita, ubi Immol. ff. de bared. insti. Socin. confi. 91. n. 2. vol. 1. Petr. Surd. confi. 145. n. 11. par. 1. nec videtur fecisse quod parum dubitavit Joan. Andr. & Panormi per illum text. in cap. nam & ego de verbis. signi. ubi gloss. cap. Rayner. Alvar. Martin. Lauden. Cardin. Alexand. & cateti scribentes post gloss. in cap. 1. §. quin etiam, in verbo non admittantur, tit. Episcop. vel Abbat. pulchre, & latè Hippolyt. de Maf. in repetit. l. ult. num. 155. & mult. seqq. ff. de iuri d. omn. iudi. & in l. 2. fin. ff. quibus ex caus. in pos. eatur, facit l. qui sic, ff. de solutio.

Et comprobatur, quod si quis sit condemnatus ad 19 ret. restitutio, facta semel exequitione, iterum illi auferatur res, poterit exequitor virtute earumdem exequitorialium, & sententia iterum illi rem restituere, tanquam nondum facta exequitione, ita teneat Immol. Paulus Castr. Alexand. & alii recentiores, in l. permis. c. 1. species. ff. de acquir. poss. Paul. Rom. Alexand. & liss. l. fed. & si possit ff. de iur. iur. per text. ibi, Castren. in l. Tatio centum, in princip. ff. de conditio. & demonstr. Franc. de Areten. in l. si fidei iust. §. meminiſe, col. fin. ff. de legat. 1. Corneus confi. 59. placet in hac consultatione, col. 1. lib. 3. Bar. & alii citati per Tiraquell. in repet. l. si unquam, ver. suscepere liberos, num. 283.

Pars I. Cap. II. Paragr. I.

de quo nos amplissimè agimus plura hinc inde addentes infra, 4. p. cap. 14. à n. 217. q. penult. per totam, quare hoc casu sufficere secundam iustitionem dubium 20 non est, omnino concedendam quia non sufficit defensio, si defensio non durat; textus in l. 1. §. in prat. 11. ff. quorum leg. ita inquit eleganter Hippolyt. de Mar. fill. in l. 2. in fin. ff. quibus caus. in pos. eatur.

21. Si autem illæ repositionis revocatio proveniat, & descendat a novo articulo, in discursu processus contingente, puta, quando iudex ex juris rationibus realsum pugnat causam, vel quia in tribunali datum est tertium genus, vel forte superior de appellatione cognoscens sibi remitti causam, & similibus; tunc cum semper in novis articulis ejusdem sit pro appellationis delegatione sit ad Senatum recurrendum, de novo, novæ querelæ virtute, est iterum insipiens processus; quia illius articulū poterit iudex ex variis caularum figuris justificare; ideo nova interpellatione opus est, ita ut secunda iustitia omnino deneganda sit, & ita communiter practicatur. Vide quæ nos supra, cap. 2. num. 198. & 199.

Deinde quia verba, quantumcumque præcisa, recipiunt congruum interpretationem de jure, latè Mieres de major. 1. p. q. 10. à num. 153. & ad terminos sue 34 potestis refringuntur ubi à num. 158. atque etiam verbis generali refringuntur, ut absurdum evictur, ipse 35 Mieres d. q. 10. n. 283. & n. 298. & iterum 1. p. q. 60. à num. 21. & 33. imo verba sententia impræiportionari ut ad intellectum iuri reducantur, ipse Mier. d. q. 1. n. 269. quibus locis copiosè agit, & d. q. 60. à n. 9. probat, quod talis presumunt voluntas Principis, qualis est 37 legis scripta, & naturalis rationis. Bald. in cap. 1. col. 2. n. 3. apud quem vel ad quos, & idem Bald. in l. honorum. C. qui admittit. Innocent. Joan. Andr. & Ant. in cap. duum, de decimis. Decius conf. 33. n. 14. & confi. 124. n. 4. ergo verba provisionis quantumcumque generalia, debent recipere interpretationem de jure, ne alias legeat absurdum contra naturam rei gessit, rationem fundamentalis naturalis protectionis, utique non excedat terminos permisos sue potestatis, ut gessit contra jus & violenter comprehendat, non autem quæ secundum illud & eis permissione gessit repertantur.

Deinde quia verbum apollitum recipiens plura determinabilia, ea determinat, prout uniuscuique natura convenit; c. cùm dilectus, ubi Cardin. & Abb. de confuetud. cap. olim de script. notarii lsf. in l. contra maiores, n. 10. de inofficiis. tefl. Simon. de Præt. de interpret. defini. volum. lib. 2. in interpret. 4. dubit. 2. fol. 2. n. 267. fol. 173. Mier. tractat de major. 1. p. q. 22. n. 221. à num. 220. infinitos petè citat ad limitationem illius regulæ, qui docemur, quod una determinatio recipiens plura determinabili, ut omnia debeat pariter determinare, ut sciencet, procedat, quando in 40 omnibus eadem est ratio determinandi; igitur verba generalia nostra provisionis Regia, scilicet Reponga lo beco después de la apelacion, &c. licet recipiat illicita, & violenter gessit, atque etiam permitta, & iustificata, quæ sunt diversa natura, & rationis, circa illa operentur, non autem circa haec.

Et post haec scripta in terminis nostris hanc quæstio. né teatige reperi Cæned. in collect. ad decretal. coll. 17. in fin. ubi ponit causam, postquam judici Ecclæsiastico intimata fuit provisio, an possit taxare expensas, in quibus appellante in sententia, a qua appellavit, condemnaverat; qui quidem dicit, pro refectione recurrendum esse ad Capel. Tholof. decisi. 465. Felin. confi. 13. n. 2. Matant. de ordin. iudic. 6. p. 5. & quædece appellatione, n. 197. Ant. Gabr. l. 3. commun. opin. tit. regul. iur. concil. 3. n. 54. Guid. Pap. fol. 349. latissime Lancelot. de attenta. 2. p. c. 12. limit. 11. per totum, qui quidem tractant, quando licitum est iudici procedere ad ea, quæ tendunt in exitum appellationis, etiam ipsa pendente, de quibus nos haecnos; ergo manifeste tentit ipse Cæned. ut iudex scilicet, stante provisione Regia, non

26. Insuper probatur evidenter, ihe Regius recursus non potest, plurimum inhibito canonica à iudice superiore legitimè expedita, operari, tum quia isti flatim tollit jurisdictionem inferioris, etiam ubi alias appellatio devolutivum effectum habeat dumtaxat, & causat attentatio, cap. non solum s. fin. autem, de appellatio. 1. 6. cum vulgarit. recursus autem nunquam causat attentatum, ut in fin. diximus latius c. item recursus diligatur ad juvarem jurisdictionis superioris, ut nihil in ejus praedictum interim contra ius violenter fiat per inferiorem Ecclesiasticum, latè supra, c. 1. prælud. 5. à prim. & pluribus aliis locis, & sic plus influit causa in leipsa, quam in accusato.

27. Sed inhibito canonica, à superiori emanata non revocat, inficit, nec comprehendit ea, quæ iudex inferior jure permittente facere potest, appellatione pendente, imo & post ipsam inhibitionem possunt licite per eum geri, ut post Anton. de Butr. & Feder. de Sen. in confi. 93.

Salgado de Protell. Reg.

77

78 De Regia Protect. vi oppress. appell.

⁴² non impediatur ea facere, que alias fibi de jure licet, & quæ etiam ipse judex superior de causa cognitum, non debet, nec poterit revocate de jure: quare verissimè potò de ipsis gestis non intelligatur provisio Regia, ac per consequens deneganda est secunda ejus iustitia.

⁴³ Ex iis etiam patet, teneri judicem in repossessione, absolvere excommunicatos, & levare centuras, tum quia etiam sibi exprimitur in provisione Regia, tum quia ad id tenetur, etiamsi non exprimat, quia est attentatum & quid consequitum ad delationem appellations, & ejus accessorium, quod non repugnat dispositioni Concilii Tridentini, latè post alios diximus supra cap. 1. ad responsionem primi arguenti.

⁴⁴ Quemadmodum autem haec ab soluto danda sit, ut cum effectu dicatur adimpleri provisio Regia, & an, & quando pro procuratorem, aut etiam per literas, vide pluribus citatis, Zerol. in prax. 2. part. verb. *absolutio*, q. 16. & vide etiam 1. p. *codem verbo*, *in prim.* & alterum quām per absolutionem censuram tolli possunt. Vide latè post alios Jurifitas, & Theologos Villalob. novissimè in sum. tractat. 16. difficult. 17. per rotam.

⁴⁵ Et cum ab soluto excommunicatione possit, ob aliquam causam, & rationem, per tempus limitatum dari à judice ad reincidentiam, ut latè Villalob. ubi proxime, difficult. 23. & Covar. in c. *alma mater*, 1. p. 5. 11. n. 6. dubitatur nunc, un oppressus, qui virtute ordinaria de ruego, absolutus fuit per octoginta dies ad reincidentiam, an postmodum intra illum terminum, si declaratur in Senatu, vim intulisse judicem; an transacto dicto termino nihilominus reincidat in excommunicationem praedictam, ita ut egeat absolutione. In quo duo casus distinguntur. Primus, quando recurrit ad

Senatum pro tollenda violentia ob non delata appellationem legitimam; & tunc nullum dubium esse potest, ut abolitione egeat; quia decretem tribunalis nihil ponit inesse circa justitiam censurarum, sed declarat ex extra, vim fecisse judicem, cui tollenda remittitur, ut videmus, ut etiamsi superior revocet sententiam excommunications inferioris, & omnia ab eo processa, & nihilominus indiger absolutione, quam vel ipse praefat, vel judici a quo remittit praefandam: *textus in c. per tuas, de sent. excomm.* Fatin. quæst. crimin. 101. n. 68. Scaccia de appella. qu. 17. lim. 22. d. 34. & 35.

⁴⁶ Secundus casus est, quando recurrit laicus, de quo reo super causa metu profanum judex Ecclesiasticus vult cognoscere, & oppressum censuram, qui virtute ordinaria de ruego fuit ad reincidentiam abolitus, & declaratum est in Senatu intra terminum absolutionis, vim fecisse judicem Ecclesiasticum in procedendo, & cognoscendo, ac propera annullantur omnia acta, & rei cognitio remittitur ad competentem facultatem; an postmodum reincidat transacto termino, ita ut absolutione egeat, Bobadill. in polit. cap. 19. n. 46. firmat abolitionem necessariam esse. Cevall. autem in tractatu de cognit. per viam violentia, q. 59. prope finem, contrarium tenet dicens, quod pendente absolutione, cum causa cognitionis remissa fuit judici faculari, inhibito Ecclesiastico nulliter procedente, postmodum adveniente termino non reincidit, quia nec est contumacia, nec peccatum, & sic nec materia, super qua cedere possit excommunicatione.

⁴⁷ Cuius resolutio mihi difficilis videtur, cum negoti remissio, vel retentio non fuerit apposita pro causa absolutionis, prout & in minus dubitabili casu videbitur.

mus. Etenim quando datur absolutio ad reincidentiam per certum terminum, intra quem pars satisfacere non potuit; hoc casu dixit Suar. tract. de censur. dis. p. 7. scil. 8. num. 27. sibi videri, de novo incurrit, qui ad id non est necessaria nova culpa, nec nova contumacia sicut quando sit absolutio ad aliquem actum, quia illa, moraliter loquendo, eadem est. Villalob. autem in sum. tract. 16. difficult. 15. n. 6. dicit hanc sententiam probabilem, ac etiam contrariam; quia hic terminus fuit datus, ut satisfaciat, & quando non potest, ad id non est obligatus, quare in nostra difficultate tutorem esse abolutionem censero.

Et pro complemento hujus §. primi illud tandem adnotabis, ut quotes per judicem Ecclesiasticum non sufllet factum provisionis, & decreto Regio, vel integrè, aut cum effectu non adimpleat secundum doctrinas quæ hactenus scriptimus; potest recurriri ad Senatum pro secunda, & alteriori iustitione, donec integraller, & cum effectum adimpleat; quia tunc adhuc violentia durat, quia in Senatu denegari oportet quantum solet: quoniam hujus extrajudicialis cognitio, nulla protectio, & naturalis defensio tantum durat, quantum violentia, non amplius, prout eleganter consideraverit Fulvius Pacian. conf. 164. & ex Sele adnotavimus *superioris*, & quia non sufficit defendere, si defensio non durat iusta l. 1. ait prætor, si quorum legit. Hippolyt. de Marfil. in l. 2. in fin. f. ex quibus conf. in poss. eatur, & hoc jure utimur, & est textus mirabilis in c. ut *fama*, de fement. excommunic. & ea quæ nos supra, cap. 2. a. num. 285. cum seqq.

§. 11.

De provisione processus non integri (de *autos diminutos à pragmaticis dicta*) & quando concedi, & quomodo concedenda.

S U M M A R I U M .

1. *Acta omnia sunt necessaria, ut in iniuste judicis procedentis appareat.*
2. *Acta integra sunt necessaria gesta à judice, quia altera veritas appare non potest.*
3. *Actorum partem non sufficit transportare.*
4. *Acta omnia sunt exportanda.*
5. *Nulliusmodum allegans tenetur omnia acta exhibere, ut possit argui contra sententiam.*
6. *Violentia cognitio aliam ab extra probationem non admittit, ultra processum.*
7. *Affertur acta ejus diminuta, & dismembrata, provisio de autos diminutos dicta conceditur in Senatu.*
8. *Actus presumitur perfactus, si aliud è converso non appareat.*
9. *Acta integra presumuntur transportata, quandiu de contrario non docetur.*
10. *Acta integra non esse, sed diminuta affertur onus probandi.*
11. *Acta mittuntur à Notario sic (copia omnia aliorum) presumuntur integra.*
12. *Etiam si ex lectura processus appareat aliquid deficere.*
13. *Provisio de autos diminutos quando inspicitur processus, petitur, vel in causa proxima ei inspicendi, quando sit reservanda eidem inspectione.*
14. *Provisio denegatur si ex inspectione processus conspicatur, vel non deficere, vel deficere non essentialia ad articulum violentie, & proceditur ad ejus decretum.*
15. *Provisio de autos diminutos quando concedatur cum termino limitato, & expensis adversario praestans, casu, quod non deficerint alia acta.*

16

Pars I. Cap. II. Paragr. II.

79

¹⁶ Provisio de autos diminutos conceditur postulanti, quando inspectio processu detegitur, deficere appellatio, & simul datur decretum processum non venire per ordinem.

¹⁷ Acta omnia transportare in causa appellacionis sive à diffinitione sive ab interloquitoria, quis teneatur, remissive

¹⁸ **U**nus de iniuste judicis perperam procedentis appareat, acta omnia sunt necessaria, quia ex eorum inspectione appareat, super diximus late, & insuper fact l. eos, §. super his, C. de app. cap. cupientes 16. vers. cum omnibus aliis juribus eleccio, in 6. Rot. coram Gipio in una Placentina administratione Sacram. 1. Decembr. 1567. de quia testatur Gratian. discept. foren. capite 121. numero 9. B. in authen. bis qui ingred. ad app. in prim. num. 19. col. 3. & in l. qui, sub n. 4. C. de appell. Capell. Tholoi. decis. 341. ad med. vers. aut uiraque pars, Guido Papa q. 436. n. 9. concl. 7. Papenf. in form. appell. verb. & in quantum, n. 6. Macfarlus de probat. concl. 115. n. 5. optimè Bald. in l. 2. in apud quem, versic. ex quo not. C. de edendo, ad effectum cognoscendi naturam appellacionis, an admitti debet, vel non, tenet Anton. à Sola in comment. ad novas constit. Sabaud. tit. 28. gl. 7. sub num. 2. optimè Cravet. conf. 273. nobilis, n. 5. vol. 2. Veronensi. cons. 35. vers. secundum principalius, text. in cap. cupientes ibi omnibus actis, de eleccio. l. nec causas, l. à proconsulibus, i. præsumit, leg. eos, §. super his, C. de appellatio.

¹⁹ Ideo ut afferent acta non eff. integra sed diminuta, incumbit onus probandi, tenet ipsi Doctores proxime citati, & suffit dictum in una Senogalieni Silvae 14. Maii 1577. coram Cotta testatur Marecot. ubi proxime, & in alia Mediolanen. bonorum Emphyteoti 10. Januarii 1592. coram Dom. Ludovic. pariter testatur Gratian. cap. 121. n. 29. idem tenet Scac. de appell. quæst. 20. num. 15. ubi per Cravet. testatur de communione opini. & ita testatur etiam latè Rot. Roma. decis. 64. fuit refutatum, n. 3. in fin. & n. 4. & 7. p. 2. divers. Rot. decis. 63. n. 4. p. 1. divers. Marquestan. suprà, n. 12. Giurba ubi proxime, ubi extra hos alios citat.

Quod maximè procedit, quando sumus in copia 11 actorum, & eff. adnotatio initulata (Copia omnium actorum) prout ita practicari firmat Scaccia ubi proxime, n. 16. qui ulterius n. 17. hoc extendit, etiam si ex lectura processus appareat, aliquid deficere, quia adhuc afferent diminutionem actorum incumbit onus illam probandi, & extare alia acta non transportata, Rota decis. 64. num. 8. vers. quinimo.

Quare cum in Senatu aliqua non potest admitti 12 probatio, ne differendis occatio detur, aliter consultor malitias, & cavillatio dilationibus: etenim si quando tribunal incipit inspicere processum, vel præsto est, alia pars afferat, acta deficere, & esse diminuta, nihilominus non suspeditur inspectio, sed illi reservatur provisio petita, eti processu inspecto cognoscatur malitia petens, sive differendi causa motu, quia vel non 14 deficiunt acta aliqua, vel quia deficiunt, nihil tangent violentia articulum, illique nec profint, nec noceant ut temet Scaccia ubi proxime, n. 13. textus optimus in largentur, §. ed. autem, ed. autem ratio ita intelligitur, si à capite edatur, nam ratio nisi à capite inspicatur, intelligi non potest: & iterum; sed ut ea folia pars, quæ ad influendum aliquem pertineat, inspicatur, & describitur, &c. ff. de edendo, tunc denegata tacitè, vel expresse provisio de *autos diminutos* petita, proceditur ad decretum.

Si autem tempore, quo petitur provisio hæc, præ manibus non habetur processus, ut quando petitur die, quia non solent violentie inspicere, & Senatus præsumit malitiam, & dilationis causa, vel quando alias eff. dubius per processum inspectionem, an fint alia acta, vel non, solet concedere prædictam provisionem ad brevem, & limitatum terminum, intra quem si acta, quæ deficere afferit, non adducat, solvit expensarum nomine alteri parti tot drachmas in dies, & insuper termino transacto inspicietur processus.

¹⁵ Ab vero si post inspectionem processus cognoscatur Se- 16 natus deficere appellationem, decernatur causam non venire per ordinem, daturque jubetur parti insipienti & postulanti, provisionem, de *autos diminutos*, qua intima-

G 4

80 De Regia Protect. vi oppress. appell.

intima judici Ecclesiastico, & tabellioni, integraliter omnibus actis inspectis, iterum in Senatu datur novum decretum, an violentia facta fuisset, vel non, & hoc jure utimur.

- 37** Quis autem in causa appellationis sive ab interlocutoria, sive ad diffinitiva teneatur omnia acta prima instantia exportare, & quorum expensis, & an dispositio Tridentini procedat in omnibus judicibus tam delegatis, quam ordinariis ultra Episcopos, de quibus loquitur, & de pluribus aliis mirabilibus difficultatibus hujus materie exportationem actionum spectantibus, latissime & copiosè videre poteris per omnes Doctores modernos in hoc s. citatos, apud quos etiam plenè: an sententia lata, & processus gefius per superiori actis non integrè exportatis teneat, vide per eos, præcipue Scacciam, Marescot, Gratianum, & Joan. Hieron. Campanil. & alios ab eis citatos: de quo nos infra, hac s. p. cap. 7. Marius Giurba decij. 29. à prince.

S. III.

Quod jus, seu stylum, an Rotæ, an tribunali Ecclesiastici, quamvis opinionem, Regius Senatus attendere debeat in articulo violentiae, & an in dubio judicem vim fecisse, decernat.

S U M M A R I U M .

1. **Senatores inter cognoscendum de violentia articulo, præ oculis habere debentius Canonicum, concilia, & decreta Ecclesiastica.**
2. **Judex superior inter cognoscendum, an inferior bene, vel male procererit, attendit statuta, & stylum tribunalis judicis inferioris.**
3. **Causa Ecclesiastica usura, juramentum, &c. si tractetur coram judge faculari, decidenda erit secundum jus canonicum, non civile.**
4. **Laicus litigans coram judge Ecclesiastico, jure canonico, & tribunali stylo adstringitur, & e converso.**
5. **Judex Ecclesiasticus subrogatus in locum judicis secularis eodem modo procedit, quo judge faculari procedebat.**
6. **Appellatio delatio, seu non est de appendicibus prima instantia, & ideo ejus statutus, & stylus subjaceat.**
7. **Appellatio est de ordinariis judicis, & ideo stylus & ius illius, à quo proponitur, est attendendus.**
8. **Articulus, an appellationis sit deferendum, vel non, non resipicit ordinaria judicis.**
9. **Ordo, & stylus tribunalis, ubi proponitur appellatio, attendunt in possibiliitate appellandi.**
10. **Quod multò magis procedit in appellatione ab interlocutoria an disfinitivam.**
11. **Stylum, statuta, & constitutions judicis inferioris, tenetur attendere superior, inter cognoscendum, an sit deferendum appellationi.**
12. **Senatus inter cognoscendum, an sit deferendum, attendere debet jus canonicum, & constitutions Synodales, sed & stylum illius judicis Ecclesiastici, à quo est appellatio emissa.**
13. **Senatus inter decernendum violentia articulum deficiente jure canonico, an potius attendere debeat jus civile, quam Regium.**
14. **Judex Ecclesiasticus deficiente jure canonico potius debet attendere jus Regni, quam jus civile, & e converso.**
15. **Laicorum lex si est vel approbata per Papam, vel tacite recepta, debet attendi in foro Ecclesiastico.**
16. **Laicorum lex non ligant clericos.**
17. **Et quando fecis ibidem.**
18. **In his quæ resipicunt processuum, superior debet attendere statuta, & stylum judicis inferioris, in Margar. ad 3**

Pars I. Cap. II. Paragr. III.

81

ad Innocent. in verb. *judex appell.* sequitur Guid. Pap. *traict. de appell.* q. 52. sub n. 40. tom. 5. f. 58. Rebuff. *traict.* de appell. art. ult. gl. l. unc. n. 44. Nat. conf. 353. cum quidem, n. 10. & quibus causibus dicatur legem, seu statutum respicere ordinatoria, vel decilaria judicis, vide latè Graffis de effect. cleric. effectu 2. à n. 133. cum sequentib.

- 4** Hinc est, quod si de re ecclesiastica agatur coram judge facultari; prout usura, juramento, & similibus; tunc causa decidi debet secundum jus canonicum, non secundum ius civile, text. gloss. & commentator Doctores in c. canonum. flatuo 1. in ord. de const. per quem text. ita ibi adnotavit Abb. Socin. in conf. 77. n. 20. vol. 1. Marant. de ord. judicio, in 3. p. 77. cum alias latè per Fellin. in c. c. caus. n. 1. de seip. Afflict. decif. 322. ubi Urfill. Ciluent. in 1. Tauri. n. 3. Avil. in cap. prat. c. 19. gl. guardiar. n. 3. Montalb. in 1. 4. tit. 5. lin. 1. fori. verb. acuerd. Villalob. in antinom. jur. c. n. 14. & 15. Plac. de delict. cap. 1. n. 24. Didac. Perez, in praemio legum ordin. q. 3. Bernard. Diaz in prat. c. 60. n. 7. Burgos de Paz in 1. Tauri. n. 602. Joanne Gattier. de iuramen. confirm. 3. p. cap. 17. num. 8. qui alios allegant, Marta de jurisd. 4. p. cent. 1. caf. 50. n. 5. de quo habetur in c. fm. de script. Hinc est ut laicus litigans coram ecclesiastico judici, adfringatur juris canonici dispositionibus, & juris ecclesiastici stylo, sicut econverso; Philipp. Franc. in cap. si duobus 7. §. denique, num. 2. verific. quid autem si laicus, & num. 3. & 4. de appellatio. Aretinus in cap. quod clericis 11. n. 9. & 10. de foro compet. Decius in cap. Eccles. sancta Maria, n. 15. vers. præmis. & num. sequentibus, de constit. & esse communem omnium opinionem refert, & sequitur Cæsar Contard, in lege unica, videtur debere attendere ius civilis, non Regni.

Sed quid si deficit jus canonicum, quod in illo casu specialiter nihil determinat, an recurendum erit potius ad ius civile? quam Regium; Videtur, quod sic, prout in terminis similibus dicit Præfop. in c. confuetudo 1. d. n. 3. & Petr. de Ravenna in Alphabeto aureo in allegat. in materia consuetudinum, in prim. in 5. col. ad fin. quod in Hispania judge Ecclesiasticus potius debet judicare secundum leges imperiales, quam secundum leges Regni, ergo Senatus in detegenda violentia, cum debet attendere ius, quod sequitur judge Ecclesiasticus, videtur debere attendere ius civilis, non Regni.

- Sed quid si deficit ius canonicum, quod in illo casu imò quod judge Ecclesiasticus, deficiente iure canonico, debet omnino recurrere potius ad ius Regni, (qua efficiuntur iuris canonici dispositioibus, & leges Imperiales, sive converto, ex sententia Bal. in 1. c. de cesso. honor. Ant. & Abb. in c. licet, de for. comp. tradidit ex nostris latius Palac. Rub. in introd. ad rub. de donat, inter. n. 16. & 17. Villalob. in antinom. iur. littera.... s. i. n. 14. Dicac. Perez, in legib. ordin. in q. 3. praemial. Parlador. Sequentur. differ. 52. à n. 1. & 2. ubi alios contrarium tenentes recenset, hanc tamen verisimiliter dicit, eam etiam post Palac. Rub. & Doctor. Villadieg. tenet etiam, & bene probat Salced. in additio. ad Bernard. Diaz, in pratic. crimin. canon. c. 66. sub n. 6. fol. 245.

Et comprobatur etiam, quia licet leges laicorum non ligant clericos (prout tenent nonnulli citati per Mart. de jurisd. 4. p. cent. 1. caf. 50. à n. 1.) tamen id non procedit, primò deficit providentia juris canonici, quia tunc recurrunt ad leges laicorum: c. 1. de novi oper. nuntia. & ex qua haec tenuis diximus.

- Secundo etiam non deficit, tamen lex laicorum vel est approbata per Papam, vel tacite recepta, quia tunc debet attendi in foro Ecclesiastico, ut firmat ipse Marta ibi n. 3. & hinc est, quod quotidie videmus, stylum tribunalum Regulum servari, & practicari pariter in judicis Ecclesiastici, quia licet diuine a jure, & stylò Romane Curia; nihilominus sustinetur, & approbatur per Rotam Romanam, prout plures decisionescimus ad idem infra, 3. part. c. 9. ante fin. à n. 23. ubi latè Et pro hac parte facit l. 1. in fin. it. 18. lib. 6. recipil. quia leges Regni, quando praedicantur in utroque foro, debent omnino servari, nec à tali praxi recedendum. Cumian. super Ritu magna Cur. c. 40. n. 279. plures citat Carpan. super statu Mediolan. in praludit. n. 600. & 601. Alciat. traict. de presumpt. reg. 3. presumpt. 44. num. 17. Graff. de effect. cler. eff. 2. n. 133.

Igitur cum, ut superius probatum est, Senatus debet attendere ius, & stylum judicis, & fori Ecclesiastici, quo, an potius debet attendere stylum Romanæ Curie provenientem tanquam à fonte, & origine juris perennis; an vero stylum particularem tribunals judicis, de

82 De Regia Protect. vi oppress. appell.

de cuius violentia conqueritur. In quo breviter, & resolutivè dico, etiam in essentialibus judicis teneri Senatum potius præ oculis habere stylum, & proximj judicis Ecclesiastici, quam Romanæ Curiae, etenim ipse judex Ecclesiasticus sui tribunalis stylum tenetur servare, in tantum, quod etiam in litibus, qua de partibus transportantur ad Curiam, etiam in Rota attendunt, & approbatur, quantumvis contrarius sit eisdem, scilicet; 20 Rota styl., & etiam in essentialibus, ut plures, in die que terminavit Rota, secundum varietatem casuum, ut in una Pamplonensi Parochiali 14. April. 1577. ut testatur Lancel. de atten. 2.p.c.4. in prefatio. n.312. & in una Cordubam. decimaram 14 Jan. 1534. contra Séraphino, & in alia Calagur. oblatio. 26. Maii 1590. coram Comitatu, & in alia Tolaterna decimaram, de Sarte 18. Febr. coram Pamphilo, & alijs sacerdotiis, de quibus testatur Hieron. Gonzal. in reg. de mens. & alterna. l.9. §.1. in adnotatione. 55. Cœf. de Graff. de c.6. de sentent. & rejudic. Caputque decif. 165. p.3. & sive determinatum est una Calaguritan. juris votandi 19. Jan. 1590. Coram Orzano, testatur Hieron. Gonzal. ubi proxime, n. 115. & a. n. 154. & a. n. 117. idem affirmat tuisse per Rotam determinatum, in alia Burgensi concedente licentia, Coram Orano de anno 1585. & in alia Pamplonensi Parochiali 13. Junii 1600. idem firmat Pote, decif. 258. n. 2. lib. 1.

21 Quem conclusionem probant Cœf. Contar. in l. un. quis. Egidiana q.6. sub n. 6. & 7. C. si de momen. poss. Rot. Roma. decif. 330. repoterunt, a principe usque ad n. 3. p.2. divers. Scaccia de appell. q.18. num. 6.9. & 10. & fatis clare probant omnes DD. super a princ. hujus §.3. dum affirman, quod in ordinariis judic. Rota, & quilibet alius judex appellacionis tenetur servare stylum judicis a quo, etiam si non contrarius stylu sui tribunali, apud quos videre poteris. Sed quia de hoc articulo in multis casibus specialibus, & scilicet dignissimis plura dicimus infra. 3. p.9. prope fin. versic. illud tamen valde utilissimum, à n.23. usque ad finem & nonnulla etiam 4. part. cap.1. ante fin. vers. at vero notandum est, à n.6. idea de ea libertate remitto.

22 Qui autem ubi contraire est DD. opinio, quando alii faciunt articulum appellabilem, alii vero non appellabilem, & tunc prima erit conclusio, quod quando in aliqua difficultate reperintur Doctores contrarie & repugnantis sententias, sive id in lectionis, tractatibus, vel confilios contingat, illa opinio regulariter præferri debet, quæ communis dicunt, vel que plurimorum Doctorum authoritatibus corroboratur, ut tradidit Baran. Diaz in regul. 107. ubi Salced. in addit. lsf. in authent. novis. 22. C. de iustific. test. & in autb. si qua mulier. n.12. C. de facio. Ecclej. Abb. in ependentiam. n.4. de off. deleg. Decius conf. 422. ex prin. & conf. 441. n.14. plures refert Joan. Garcia, regul. 252. pulchre, & latissime Alphon. Ojeda de benef. 2. p. c. 1. ex n.16. Ant. Contar. in tract. comm. opin. in prefatio. ex n.27. Montier. in prefat. deci. n.31. Tiraq. de parisi temp. p.51. & num. 64. ubi optimè decidit, quando varie sunt opiniones, illam esse eligendam & tenendam, quæ plurimorum Doctorum 32 autoritate comprobatur; presumitur enim verius ex Menochio de prefatio. l.2. præsumpto. 71.n.2. Cervantes in l. 1. Tauri, n.1. Humad. in schol. ad Greg. Lop. in prol. part. gl. 18. n.1. Mafc. de prob. concil. 338. n.4. & 8. Cœned. in collect. 2. p. collect. 84. ubi plures refert in noviss. in quæst. canon. q.8. n.10. ab eaque communi opinioni recedere non debemus, nec in judicando, nec in confundendo. Morla in Empor. jur. 1. p.ti. 2. q.5. n.6. Burg. de Paz in proem. legitima Tauri, n.251. Cœval. in proem. pract. quæf. ex n.30. Dec. conf. 131. in fin. Roland. conf. 60. n.40. vol. 1. & conf. 16. ex n.22. vol. 3. subdens satum esse recedere ab ipsa communi: & post plures alios tenet 33 Nec obstat, quod in dubio regula est inharendum, quoniam in causa possit omnis prohibito appellacionis

24 25 Cœned. d. quæf. 8. sub num. 10. Quare si judex ecclesiasticus hanc communem DD. neglexerit, supremus

Senatus de articulo violentia cognoscens, illi inhibendo (prout tenetur) juxta illam decernet, cum sit communis.

Si autem in aliquo articulo duas sint Doctorum opiniones, alia permittens appellacionis delationem, alia autem negans; utraque tamen opinio probabilis sit, vel æquè communis: tunc cum judex Ecclesiasticus possit quam maluerit, licet eligere propter dubium existens, & authoritatem Doctorum unquamquamque tenentum, ut ex Gutier. l. 1. canon. quæst. c.13. n. 23. Mercad. Sot. & ali citati, & sequuntur a Caed. in l. p. collecta 25. n.17. Salon. 2. 2. q. 63. art. 4. controver. 2. colum. 1093. & ex Neviz. & aliis testatur Caed. in d. q. 8. n. 22. videnda sunt, quod Villalob. noviss. in Summa, tractatu 1. difficult. §. post Azor. & alios dicentes omnes, hunc doctrinam procedere etiam in foro conscientia: quare 27 hoc eafu præcise, & necessario tenetur Senatus, eidem opinioni per judicem Ecclesiasticum electam inhibere, quoniam nullo modo potest de iniunctu redargui: cœf. enim violentia, ubi jus affluit, licet enim & sibi 28 permisum gerit ille judex, de quo dumtaxat quartuor in detegenda violentia; anne contra jus denegavit delationem appellacionis, & ita tenendum est.

Et pro complemento hujus §.3. quid dicendum, ubi 29 cessant prædicta, sed dubietas aliunde provenit, putat, ex subtilitate juris, aut ex initiatione proçessus, & si qua sunt alia; an in dubio Senatus debet declarare, violentiam judicem scilicet in non deferendo, partem 30 negativam urgat: quia violentia sapit odium, & delictum, I. si quis in tantam furoris perversitate audaciam, Cunde vil. Julio, ff. de vi publica, qui ex text. expressus ergo in dubio vim non fecisse decernendum:

Sed contrarium verius est, & sequendum, immo in 31 dubio vim fecisse judicem non deferentem appellacioni, cui de jure in dubio deferendum est, probant Speculat. tit. de appell. §. nunc dicamus, n.2. in fin. & sub n.6. & n.8. l.2. fol. 194. Philip. Franc. in e. de priori 31. lib. aut summus in dubio, & in confit. 45. n.18. & in e. de tribus sub n.43. vers. fin. in eadem ibi in tali, dubio, de appell. Catd. Alexand. in c. cum speciali 61. §. porro sub n.16. eodem iii. Rebuff. de sentent. exequit. arti 7. gl. 1. n.3. fol. 359. Alex. in l. 1. ff. quis cautus. Socin. conf. 39. n.1. vol. 4. Marant. de ordin. judic. de appell. 6. p. n.262. Tiraq. tract. le mort. jafit. p.6. declar. 6. n.10. fol. 120. Anguil. conf. 76. de trib. sub n.1. & 2. lib. 6. Nevizanus conf. 44. n.9. Grot. conf. 124. n. 11. Roland. à Valle conf. 34. n. 3. vol. 3. Vincent. de Franc. conf. 120. n.4. Cornaz. in decisione. Rot. Lucen. deci. 193. n.1. Tiber. Decia. conf. 44. n.32. vol. 1. Fulv. Pac. conf. 127. n. 1. & 18. Farin. dec. 418. & 870. Petr. Surd. tract. de aliment. ii. 18. pris. 60. sub n.1. & 2. & idem in conf. 163. arbür. num. 5. vers. 3. ubi l.2. & iterum ipse Surd. conf. 27. 1. n.17. & in deci. 36. n.2. Marquflan. tract. de commiss. p.2. de commiss. appellatio. p. ... cap. 1. n.7. fol. 5. & quod in dubio fiat interpretatio: quod appellatio deferratur, Alexander. confil. 113. vido themate. num. 2. lib. 5. & quod ubi de jure, vel de facto est dubium, nunquid appellatio tenet; tunc judex a quo debeat superdere in exequitione, ita ut nihil debeat innovere, scribunt Specul. d. §. nunc dicamus, n.8. Joan. Andri. in c. pastoral. 28. n.10. in fin. de off. & potest. jud. deleg. Philip. Franc. in c. confit. 45. sub n.18. Sigismund. Scaccia. de appella. q. 17. amplia. 10. n. 60.

Quod procedit etiam in causa, in quo appellatio sit regulariter prohibita, putat, in causa possessoria, quia nihilominus si adit dubitatio circa delationem, vel non delationem appellacionis, debet admitti. Cœf. Contar. in l. unica, limit. 27. n.1. & sequentibus, & idem in quæst. 1. num. 43. in fin. & num. 44. Cod. si de momen. poss. Scaccia ubi proxime, d. q. 17. amplia. 16. num. 64. Petr. Surdus conf. 16. s. arbür. n. 6. lib. 2.

Nec obstat, quod in dubio regula est inharendum, 34 quoniam in causa possit omnis prohibito appellacionis

Pars I. Cap. II. Paragr. IV.

83

est limitatio regulæ generalis, permisiva in omnibus

regulariter, & per admitionem in dubio, redditum ad regulam, prout etiam dicit Scaccia ubi proxime, num. 64. ubi etiam satisfaci illi difficultati, quod concurrenti-

35 bus duabus causis, permisiva scilicet, & prohibitiva,

hæc ut fortior attendenda (de quo latius am. lissime infra, 2. p. cap. 7. per totum; & 3. p. cap. 1.) quia procedit, quando confit aptè de prohibitiva, secus quando est dubium, quia tunc debemos regulæ adhuc permissiva, ut dictum est: igitur evidenter fatendum est in dubio deferendum, & reponendum de-berere decernere Senatum.

36 Nec obstat quod simus in odiofis, quia immo tota ista hæc extrajudiciali cogitatione, & recursus ad Regem, si sub limitibus defensionis naturalis contineatur, est fa-vorabilis, & ab omni iure, naturali, divino & positivo proveniens, & permisiva; quare valde utilem dixit Suarez l. de immunit. Ecclesiast. c. 44. n. 43. Cœval. in tract. de cognit. per viam viol. gl. 4. sub n.4. & in. 897. sub n.152.

37 Cœned. in q. canon. 45. n. 935. & num. 45. Morl. in empor. jur. iii. 2. de jurisd. quæst. 14. num. 8. qui affirmat, quod

cum vergat in utilitatem republica utriusque, ideo dicuntur favorabilis. Nec obstat, quod punitur judex, qui in hac extrajudiciali cognitione nihil de pena juris tractatur impunita, sed duntaxat de nulla delatione, an debuerit judex deferre, vel non, & ita tenendum est. Et quod hic recursum ad Regem sit favorabilis, & utilis iuridictionis Ecclesiasticae, tenet poff. Manuel. Ro-der. Navarr. Covarr. Pacian. & Chiquerant. novissime Torreblanca tractatu de magia, l. 3. c. 26. num. 32.

§. IV.

Provisio expedita vigore declarari Regii, quo vim fieri est declaratum, quemadmodum intimanda sit judici degenti in alterius tribunalis districtu, & a duobus judicibus ad invicem procedentibus existentibus in diversis tribunalium districtibus, emissaria appellacionum, pro delatione quod tribunal adeundum.

S U M M A R I U M .

1. Leg. Regia 36. tit. 5. l.2. recipil. verba ineruntur, dif-ponentia tribunal, sub cuius districtu degit judex Ecclesiasticus vim inferens adeundum est pro illa sollempnitate.

2. I. Legis determinatio provisio obicit pluribus inconvenientibus consideratis.

3. Violenta tempore, & etiam querela, & secretis si- 3 ducit Ecclesiasticus degit sub uno districtu, & ad provisio- nis intimationem in districtu alterius tribunalis ab eius reperitur quomodo intimatione sit factienda.

4. Citatio ab uno territorio emanata non potest fieri de- genti alio, nisi per literas requisitorias.

5. Actus extrajudiciales ubique geri posunt, judiciales non nisi intra territorium.

6. Provisionis Regia intimatione non est citatio, sed monitio, & certioratio extrajudiciales, que geri potest etiam per judicem incapacem.

7. Judex laicus potest aliquid intimare clericis, ut certio- rato pareat præjudicium, aut constituantur in mora, aut mala fide.

8. Provisionem Regiam ab uno tribunal legitime cognoscente de violentia, ut intimeatur judici posita degenti in di- strictu alterius, sicut etiam præstaretur in altero tribunal.

9. Provisione Regia intimatione judici Ecclesiastico in alto di- strictu non obtemperabit, ubi petenda est secunda. & ter- tia iustitia ac pœna combinata temporaliter exequenda.

10. Tribunal quod adeundum est a duobus judicibus ad in- vicem se imbibentibus est appellatum, detegnibus in

diversis districtibus Senatum.

11. Senatus est adeundus pro follenda a violentia, tibi de- gti judec., a quo appellatur; eo quod dedit se pro in- habito.

12. Senatus est est adeundus, ubi degit imbibent, a cuius gravamine, & inhibitione appellatur.

13. Senatus quis adeundus, quando est appellatum a facio urruque judicis imbibentis, & invicem imbibentium, degentum in diversis districtibus.

14. Judex uterque est competens ad cognoscendum de eo, qui existens in uno territorio occidit alium existen- tem in altero territorio cum scelopo.

15. Senatus mercede si a qualibet parte appellante, & concurrente adhibetur, maxima sequetur iugis, contrarietas, & absurdum, alienum à natura Regie protectionis.

E T pro hujus §. brevissima resolutione primi supponenda fuit verba l. 39. ra. 5. l. 2. re- copil. que sunt: Otros porque sueltas suceder diferencia, a cada las audiencias han de ir los procesos, que se mandan llevar por vía de fuerza, quando los jueces Ec. le- gales que proceden, están en residenza, o aquende de Taio, havemos por bien declarar, y declararán, que en tales procesos vayan a cada una de las dichas audiencias, de bajo de cuyos efectuere el juez Ecclesiastico, y alla se determinen por los oydores de las: fin embargo ne otra qualquier cedula que se aya dado para que fuesen a la audiencia, so cuyos límites fuese el Reo.

Necesse fuit videlicet hujus legis tam provida determinatio, siquidem unaqueque audiencia supradicta certos habet limites, & notarios, alter enim si liberum fuisset opprime, quilibet adire Regiam audienciam ad sui electionem; intricabilis foret labyrinthus, & inextricabilis confusio. Siquidem duo appellantes, puta, ab eadem sententia (quod possunt in quantum contra, pro aliis ubi loco latius) unusquisque eligeret tribunal, & le invicem impediret cognitionem, vel magnum parando dilationem, vel simul concurrendo cum provisionibus ordinariis, requirentes notaries pro processus exportatione. Hinc si Reus originaris in causa appellacionis fias actor, & an appellans actor, fiat Reus, non etiam preventiōne discordie quotidie orientur, & aliae innumerabiles confusiones, & inconvenientia, que faciat sententia l. Regia ibi. Sunt suceder diferencia.

Hac enim nova determinatione, que longe utilior est, predictis difficultatibus obviens, unqualique facilimè, & sine controversia aliqua potest, si vi opprimatur a judece Ecclesiastico, illud adire tribunal suo quo deget iudex ipse, in quo quidem insuper, duas difficultates subsistere reperio, prima quid si tempore inti- mandae provisionis unius tribunalis Regii, judex Ecclesiasticus absens inventari in districtu alterius, quid faciendum, aut quomodo intimatione, quia iuxta disti- positionem text. in l. à D. Pio, §. sententiam Rome dictum, si de jure & latè Cov. in præl. q. c. 10. n. 7. & clem. Pastoralis, §. de pœnit. de judec. in fin. ff. de jurisd. omn. jud. Rebuffi in tract. de liter. requisito, à prim. qui plurimos citant, Pez in præx. 4. p. 1. tom. cap. 2. num. 10. & per to- tum cap. Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. 6. p. num. fin. l. 21. tit. 21. lib. 4. recip. l. 1. tit. 27. p. 3. quod si citatio fa- cienda est ei, qui sub districtu, & diversa jurisdictione alterius judicis existit, debet per requisitorias literas fieri, item exequitione sententiae libitate: ergo idem di- cendum videtur in nostro casu; ut nullatenus ei intima- ri debet haec provisio, nisi ad requisitorias literas, seu fulguratorias tribunalis, de violentia cognoscens.

Sed contrarium in nostro casu verius esse existim: tum quia dictus §. sentent. Romæ, procedit in jurisdictionibus actibus, exercitandis in aliena jurisdictione; non autem loquimur in actibus extrajudicialibus, qui ubi que geri possunt, ut probatur etiam à ratione cessante

d. §.

84 De Regia Protect. vi oppress. appell.

d. sent. Rom. quam Doctores citati reddunt, tum etiam quoniam provisionis intimatio non est citatio, nec aliquid jurisdictionale continet, sed est quædam men-
tio, & certioratio monitorialis, que nullam arguit,

6 nec supponit superioritatem, ac propterea à quounque judge, carente jurisdictione etiam alias incapace laico, scilicet, fieri potest clericu, tanquam actus extra judicialis; ita probat gl. celebris in c. cum caus. de off. deleg. (que inter utramque citationem hanc ponit differentiam) Matthæus de Affict. in decif. Neapol. 24.n.8. docent Jacob. Butriga. Paul. & Bald. in Testamento omnia, per text. ibi. C. de testam. Bal. in l. prescriptio. C. si contrariaj vel util. publ. Eli. in c. cum inter. col. 8. de exceptio. Jafred. Lanf. Balb. in suis obser. decif. 323. incipit. citatio. Marant. de ord. judicio. 4.p.d. 11.n.46. ubi pulchre Bobad. in polis. l. 2.c. 18.n.131. qui affirmant, quod si quis compareat coram iudice seculari dicere, iuri suo est conionum, ut aliquid intimarent alicui clericu, & ut certiorato prejudicium fiat, ut interpellatus confundatur in mora, seu mala fide, ut ad hunc effectum praedictus iudex secularis licet potest facere dictam intimidationem, & certiorationem, seu monitionem, de quo nos latissime suprà, hoc cap. a n. 129. tractavimus, circa intimidationem provisionis ordinariae: ergo sequitur manifestè, ut ad illam provisionis Regiae intimidationem non sint necessariae requisitoria literæ, maxime ut evitentur dilatations, quas violentia pendens non patitur, prout superius diximus hoc cap.

8 Tamen tamen erit, ut ipsa provisio presentetur in eodem tribunali Regio: ubi deget iudex vi opprimentis, scilicet, en el acuerdo, cum petitione negotii facta relatione, ut iubeat cuiuslibet tabellionis illum intimare, si intimidatione facta, provisionis non obtemperet, lecunda iuffio ab eadem audiencia Regia, à qua prima emanavit postuletur, & illi prout suprà intimata, ulterius illo recusante à violentia desistere, tercia iustio, cum temporalitate occupationis (prout superius) expediatur, ad hanc autem exequendam utile judicare, ut tribunal pro quod expeditur, rescribat (non per viam requisitorie, sed simpliciter cum urbanitate, facta negotiis simpli relatione) alteri tribunali Regio, ut comminatas poenas exequatur.

10 Secunda autem difficultas, qua oritur ex d. l. Regia, supra citata ad principium hujus s. illa sit, an duobus iudicibus degentibus in diversis limitibus dictorum tribunalium Regalium, se invicem inhibentibus, & à qualibet sibi emissa appellatio, ad quod tribunal pro tollenda violentia sit recursum; quam quæstionem dilucide tractamus infra, 2. cap. 10. ver. his, & ordine successivo difficult., &c. à n. 52. cum multis sequentibus, in simili propozit. & n. fin. ex cuius doctrinis recte ad hanc nostram tollendam difficultatem inferri potest, ubi enim proposuimus illam quæstionem, si iudex in uno degenere districtu, expediat literas inhibitorias contra aliud iudicem, in alio districte degentem, à qua datur inhibitione appellatio, quod horum tribunal pro illius delatione per viam violentie audeundum sit, in

11 quo tres causas diffinximus: quod aut appellatio emititur a judge inhibito, eo quod se dedet pro inhibito, certans appellans ab eo, ut debeat reaflumere jurisdictionem, quia minus iuste inhibitioni non legitima acquieavit; & tunc cum appellatio debeat interponi coram hoc judge gravante, sine dubio ad illud tribunal recurendum est, sub cujus limitibus reperitur iudex opprimentis, à quo appellatur, iusta nostra l. Regiam ad principium hujus s. citatum.

12 Secundus causa sit, quando appellatur ab expeditione inhibitionis, & sic à facto, & gravamine iudicis inhibentis, & tunc similiter non est dubium, quin id tribunal pro tollenda violentia sit audeundum, sub cuius districte inhibens deget, prout hoc distinctionis membrum, & superius latè pluribus doctrinis applica-

tis in d. c. 10. comprobavi, pro quibus mirabilis est doctrina Aloisii Ricci in prax. decif. 326. per rotam, & optimè vide quae nos infra, 4. p. c. 4. & p. 41.

Tertius causa est quando à facto, & à gravaminibus triuioque judicis & sic ab expeditione inhibitionis, & à judge inferiori, dante se pro inhibito, simul est appellatio emissa, & tunc probavimus, & resolvimus, quod cum ista cause sint effectus unum continebant, ac propterea dividii non possint, tum qualibet Regalis Curia pro tollenda violentia super toto negotio adiri poterit, quod ex identitate rationis idem diximus in d. c. 10. ad fin. procedere in duobus iudicibus, ad invicem se inhibentibus, à quorum singulis inhibitionibus, utrumque pars appellari, quia ut dictum est continentia causarum dividii non potest; & ideo cuiuslibet Curie pertinet cognitio super violentia ob denegatam delationem utriusque appellationi, si utraque pars appellans conqueretur, ex rationibus fundamentalibus ibidem adducuntur, juxta similem doctrinam, de qua per Joan. Andr. & Philipp. Fran. in reg. obser. de reg. iur. n. 6. Abb. in c. fin. n. 25. de for. comp. Bal. in l. s. quis non dicam rapere, col. 3. C. de Episc. & cler. Marfil. in l. iuni. n. 100. C. de rapt. virg. & in l. fin. n. 110. C. de jur. omn. iur. dum tractant de eo, qui existens in uno territorio emitit sagittam sive scelopum, & occidit aliquem in alio territorio existentem, ut hoc causa uterque iudex sit iudex competens, ne continentia causa dividatur quam doctrinam esse communem testatur Abb. d. 25. Alberi. in 4.p. statuto. q. 79. Nell. de bannit. in 2. p. 1. temp. d. q. 8. Clar. d. q. 27. ver. item posse, Pract. Corrad. tit. de inquisit. n. 8. ver. Ab. tamen usque adn. 17. Prosp. Far. in prædict. l. 10m. iii. de inquis. 9. 7. n. 46. alias enim maximum sequeretur absurdum, ad utrumque tribunal recurri posset & deberet, quoniam diversa, & contraria decreta utraque pars reportaret, & pro exequutione magna sequeretur repugnatio, aliena à natura hujus cognitionis extra judicialis, nuda protectionis, & defensionis naturalis, vide latius in d. c. 10. & pro omnibus iis casibus vide mirabiles doctinas, de quibus nos infra, 4. p. cap. 4. propositum, ver. ultimò pro necessario fundamento, a n. 41.

§ V.

De his causis, & negotiis, quibus denegatur recursus ad supraemam prætoria per hanc viam violentiae.

S U M M A R I U M .

- Judicare unum ex pluribus cum Prætor vetat, cetera committere videatur.
- Exceptio firmat regulam in contrarium.
- Regalia specificata quædam in venditione alicuius terra à Rege facta, & aliqua excepta, omnia regalia ultra excepta venient.
- Causa nonnulli iuris rationibus sunt excepti, ut trahi non possint ad Regia prætoria per viam violentiae, quidam absolute, & quidam deficientie de-
mum qualitate.
- Cause spelantes cognitioni sancti officii sive civiles criminales, non trabuntur per viam violentiae ad Regia tribunalia.
- In regno Aragonum iuris firmia denegatur in causis tangentibus sancto officio.
- Manifestatio persona occulta non datur in Regno Aragonum in causis spectantibus sancto officio.
- Causa inquisitionis plus scandali, quam utilitas affert, si contra eam etiam naturam & sigillum ad regia prætoria traherentur.
- Opprimi potius, quam protegi infideles debent.
- Regularia utriusque Jesus causa super correctionem, & via-
statio.

Pars I. Cap. II. Paragr. V.

85

sitatione Monachorum regularium & Monialium non venit ad tribunalia.

11 Abbates & Prelati in suis Religiosis, quorum sunt judices Ordinarii, jurisdictionem ordinariam habent, & de eorum causis cognoscunt.

12 Intecens est religiosorum excessus in tribunalibus recitari.

13 Religiosorum correlio, & quilibet sententia Prelati, non recipi appellationem regulariter, & ubi admittitur non suspendit.

14 Religiosorum Prelati vim exequenda non faciunt, quia eorum sententia non suspenditur per appellationem.

15 Religiosi appellantes à correctione sui Prelati non possunt in Francia recurrere ad Parlamentum.

16 Religiosi non possunt appellare.

17 A Prelato excedente modum correctionis, & visita-
tionis licita est appellatio.

18 & 20. Cervallus varius, & perplexus, an causa reli-
gioforum trahatur per viam violentiae, reprobatur.

21 Religiosorum causas etiam super electionibus gestas à Prioribus generalibus, & aliis Superioribus inter Monachos, baculus est inauditus, trahi ad tribu-
nalium per viam violentiae.

22 Lex Regia, prohibitis causas religiosorum trahi per viam violentiae, interpretatur.

23 Actus ubi determinatio non appetit, ab usu & con-
suetudine informatur.

24 Religiosorum causa quilibet, qua ex Tridentino tra-
hantur possunt coram ordinariis, per viam violentiae ad Regia prætoria trahi posse.

25 Idem in causa contentiois pendentibus coram reli-
gioforum conservatoribus, & aliis iudicibus.

26 Concil. Trid. l. 21. cap. 8. explanatur, & seqq.

27 Ordinarius, quanto in defectum superioris per eum admitti potest religiosi non visitantis & corrigentis potest visitare, an ob denegatam appellationem ab ordinario possum religiosi ad Senatum recurrere per viam violentiae.

28 Subrogatus an debet servare statuta ejus, in cuius loci subrogatur, an propria.

29 Episcopus visitans religiosos in defectum superioris iuxta Trid. obseruat eorum infinita prout superior.

30 Causa, Bullam cruciatæ, sub fiduci, & excusum tangentes quomodolibet, non trabuntur per viam violentiae ad Senatum.

31 Apostolica tres gratia, scilicet, Cruciatæ, sub fiduci, &c. concessa sunt ut exercitus Regis fortis reddatur in defensionem Ecclesie.

32 Commissarius generalis Cruciatæ quomodo in dictarum gratiarum executione habeat, & quam, & a quibus jurisdictionem habeat.

33 Commissarius generales, Ministri, & subdelegati, co-
ram quibus sunt convenienti in causis tangentibus suum munus.

34 Doctor Perez de Lara Senator ab Autore laudatur.

35 & 36. Commissarius Cruciatæ tenetur in singulis dia-
cessibus subdelegatos nominare, cujus qualitatibus, &
de quibus possint cognoscere, & quomodo.

37 Tribunal suprema sunt inhibita, ut nullatenus pos-
sunt cognoscere, etiam per viam violentiae de causis veri-
tibus coram Commissario Cruciatæ, & eorum sub-
delegatis.

38 Sub fiduci repartitio non suspenditur per appellationem, nec contradictionem, sed ejus statim su executio.

39 Sub fiduci recollectio, & solutio non recipit appellationem.

40 Sub fiduci Charitatium pro alimentis etiam impos-
sum ab Episcopo non recipit appellationem.

41 Scholasticorum cause verientes coram Magistris scho-
larum Salmantino, & ejus locum tenente, non tra-
hantur ad tribunalia per viam violentiae.

42 Scholasticus, reus, an possit convenire coram judge
ordinario, si degat ultra duas dietas.

Salgado de Protect. Reg.

43 Dieta quid sit, & à quoincipiat loco, usque ad quem finatur, & quid sit stadium, remisive.

44 & 45. Lex Regia de dieta apposta intelligitur respe-
ctu scholasticorum alium inventenit coram Magistro
scholastico.

46 & 47. Scholastico Salmantino in remotis degenti con-
venio coram Ordinario dantur conservatoria liuera
per suum Magistrum scholarum, ut remittatur.

48 Causa de falso referuntur circa declinatorum scho-
lasticorum, & eorum remissione ad Magistrum
scholastico.

49 Scholarum causa pendente coram delegato à Magis-
tro scholarum in remotis, an partes trahi nequeant
ad supremam prætoriam per viam violentiae.

50 A subdelegato delegati cum clausula (appellatione postposita) licet appellare.

51 Causa sui natura exequibilis ad quemcumque vadat
delegata, & transit cum sua qualitate.

52 Qualitas rei inherens cum ea translat, quoque vadat.

53 Scholasticorum privilegium non propter Magistrum
scholasticorum, sed propter ipsos scholasticos datum est.

54 Privilegium durante causa ipsum debet durare.

55 Senator Regius à Salmantino Magistro ob incompe-
tentiā, vel ab alio judge Ecclesiastico excommu-
nicatus, potest cognoscere de causa violentiae ad pe-
nitentiam filialis Regii ejusdem tribunalis.

Seus si iudex excommunicans sit sub alterius tribunalis
districtu, quia ad idem erit recurrendum, ibid.

56 Causa, que non absolue sed deficiente qualitate ad
Senatum non trabuntur per viam violentiae, que sunt.

57 Et ratione.

58 Qualitas attribuens jurisdictionem prius debet con-
flare.

CUM pretor unum ex pluribus judicare vetat, i
cetera committere videtur. Verba sunt Pauli Jurilic. lib. 17. ad dictum relata in l. eum prætor. ff.
de judic. etenim per cognitionem eam cauſam,
& negotiorum, que ad tribunalia suprema non ve-
hantur per viam violentiae, facile cognoscendum, que
juri trahi queant, cum exceptio firmiter regulam in con-
trarium, l. nam quod liquide, §. fin. 1. respns. ff. de pen.
2. legat. l. quæstum, & denique, in fin. ff. de fraude instruſto,
text. junct. gloss. in autent. de non alien. vel permitt.
rebus Ecclesiæ, colat. 2. c. 2. de coniug. lepros. cum aliis,
ita ut causas specialiter ab hac regula non exceptus à
lege, sub ea comprehendendi, dubitavit nemo. Cum
enim Princeps hoc regale supremæ suis tribunalibus
concelleret, a quibus aliquos expressim causas exceptos,
ex Ludovico Romano in suo eleganti consilio 271. incipi-
ente Vos tota, ubi dicit, quod in venditione terra san-
ti Luidibili facta per Ladislaus Regem Hungariae, ve-
neunt gabellæ, & jura exitura, que sunt regalia,
ex quo in venditione, quædam regalia sunt specificata
& posse quædam excepta, que exceptio firmar regula
in non exceptis ex supradicis iuribus, quem
refert Everard. In locis legali. loco ab exceptione ad regul.
fol. mibi 55. in princ.

Et quamvis, hucusque dictum sit, defensionis reme-
diū, & recursum saluberrimum, & præstantissimum
esse ad propulsandas, & sedandas injurias iudicium
Ecclesiasticorum justis appellationibus non deferen-
tium: tamen jure nostro Regio merito, iustisque, &
legitimis resoluções aliqui sunt causas excepti, quibus
inhibitæ sunt Cancelleria suprema, ne ad eas per hanc
viam violentiae traherentur; quidam autem non abso-
lutè, sed deficiente qualitate ex priori genere.

Primus ille est, in causis, nempe tam civilibus, quæ
crimi alibus, quarum cognitio pertinet ad Inquisi-
tores Hæreticæ pravitatis, & ad judices honorum

H publici